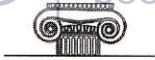

LBRIS | We know
colectia arcadia books

Editura NEUMA
Strada Carpați nr. 28
Dej, județul Cluj

Editor: Andrea H. Hedeș

Concept grafic copertă:
Tudor Gârbea

DTP: Gelu Iordache

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
GÂRBEA, HORIA

Damen Tango : critică / Horia Gârbea. - Dej : Neuma, 2026
ISBN 978-630-357-022-8
821.135.1.09

HORIA GÂRBEA

DAMEN TANGO

32
POETE
CONTEMPORANE

Editura
NEUMA
2026

Scurtă introducere	5
<hr/>	
Flavia Adam Dragoste și neliniște	7
<hr/>	
Ana Ardeleanu Corpul e o iluzie?	10
<hr/>	
Angela Baci Sindromul ariciului traumatizat	12
<hr/>	
Vilia Bața Pantere tinere - poeziile	16
<hr/>	
Oana Boc De ce a supraviețuit Șeherezada?	19
<hr/>	
Hanna Bota Jocuri temporale	22
<hr/>	
Luiza Cala O callatiană și măslinii săi fermecați	25
<hr/>	
Maria Calciu Între Tezeu și Minotaur	28
<hr/>	
Gabriela Chiran Micile spaimे Mărturie lirică	31 34
<hr/>	
Ioana Crăciunescu Poeta din Ursa Mare	37

Evelyne Maria Croitoru
O poetă la ora primului bilanț 41

Ioana Diaconescu
Între heruvimi și arhangheli 45

Simona-Grazia Dima
Trei ipostaze ale poetei 49

Maria Dobrescu
Parfumul încăperilor tainice 53

Any Drăgoianu
Poemele focului nestins 56

Gela Enea
Autobiografie lirică 59

Raluca Faraon
Poezie - alchimie 63

Carmen Foça
Hiperboreea și captivitatea 65

Maria Grădinaru
Între flori de câmp și cactuși 69
Cartea consacării 72

Carmen Tania Grigore
Femeia sporește „a lumii taină” 76

Magdalena Hărăbor
Pantofi roșii pe trepte 79

Andrea H. Hedeș
Orele astrale 82

Medeea Iancu
Divina tragedie 86

Ioana Ieronim
Un Univers în opt forme 89

Nora Iuga
Cruzimea copilăriei 93

Nicoleta Milea
Umbra lui Midas în Arcă 97

Victoria Milescu
Fragila noastră planetă 101

Doina Adriana Nicolăiță
„Revendicările gureșelor păsări” 104

Maria Pal
Colivii deschise și penumbre 108

Elena Ștefoi
O sintaxă a disperării 111

Gabriela Toma
Roți dințate, lume cu zimți 115

Luminița Zaharia
Regina care împarte norocul 119

mele de cronicar și în cursul firesc al vieții redacționale, la revistele în care am publicat, nu am avut ocazia să scriu despre ele.

Îmi doresc să duc mai departe încercarea mea de a oferi o imagine a literaturii române contemporane, domeniu care mă interesează și mă pasionează. Un volum următor se va axa, probabil, pe cărțile de proză și dramaturgie la care am avut acces.

Mulțumesc revistelor care mi-au găzduit, în timp, articolele de întâmpinare, acestea fiind, în principal *România literară*, *Neuma* și *Luceafărul de dimineață*. Aduc mulțumirile mele deosebite Editurii Neuma pentru colaborarea exemplară din ultimii zece ani și care mi-a adus mari satisfacții. Îmi exprim recunoștința și față de cei care – autori, editori, confrăți – mi-au semnalat și mi-au trimis volumele lor, ajutându-mă în îndeplinirea misiunii onorante de cronicar al noilor apariții.

Horia Gârbea

Dragoste și neliniște

Flavia Adam este o poetă aflată acum la deplină maturitate. Textele sale au fost validate prin lecturi în fața unor jurii prestigioase, la *Turnirurile lirice* organizate de Uniunea Scriitorilor, la care a participat în echipa câștigătoare, a Filialei București-Poezie. Dincolo de acest detaliu, poemele însele au căpătat, prin interiorizare și profunzime, capacitatea de a impresiona, odată cu o largă varietate de stări și nuanțe. Prin ceea ce se configurează de pe acum ca operă, Flavia Adam se va plasa, în opinia mea, în rândul autorilor de poezie de primă importanță ai primelor decenii din acest secol.

Cel mai recent volum semnat de Flavia Adam (*Anotimpuri impare*, Editura Neuma, 2022) cuprinde poezie de dragoste, rafinată, subtilă, dar cu expunerea unor trăiri autentice, fără mortificări livrești. Poeta caută să-și definească stările neclare, dubiul între o simțire și alta. Fiecare persoană se simte uneori la intersecția unor sentimente și senzații divergente. Bucuria e infuzată de melancolie, furia se convertește uneori în răs și așa mai departe. Dragostea însăși e un dozaj de durere și plăcere, anticiparea extazului nu e

lipsită de o componentă angoasantă. Aceste combinații subtile sunt domeniul predilect al poeziei Flaviei Adam: „poate că nu e vremea sau deja a trecut/ și eu n-am observat căldura ei purpurie/ poate că stau fără voie/ în fața unui munte de bronz/ și ochii mă dor și nu pot zări strălucirea/ dar dacă durerea nu-i ceea ce cred/ și-atingerea ta e numai un sunet de foarte departe”. Citatul este tipic pentru o poetă care își caută echilibrul între realitate și fantezie, care combină senzațiile. Bunăoară atingerea (tactilul) se convertește în sunet.

Din aceeași categorie de sinestezie fac parte și versuri precum acestea: „mă raportează la frig ca la un compozit masticabil/ dacă-l presez între dinți/ îl pot face mai suplu// înaintez/ mă cuibăresc în palton/ ninsoarea îmi tulbură vocea/ mișcările mele/ se-aseamă cu gesturile cuiva ce/ împătură șervețele// am crezut că dragostea e/ un mic accident/ o vânătaie/ de care pot scăpa dac-o acopăr cu haine”. Frigul e resimțit gustativ, un fenomen exterior ca ninsoarea afectează vocea, un sentiment puternic lasă urme anatomice (vânătaii). Flavia Adam decantează cu grijă aceste amestecuri insolite, conștientă că ele totuși sunt prea intime combinate.

În zona de reflecție, poeta reușește nu rareori strofe memorabile, puternice, deși delicate. Iată un început de poem care izbutește performanța de a fi rece apothegmatic, convertindu-se apoi în deli-

catețe, trecând de la generalitatea „unei femei” la ființa concretă a eului care „vorbește”: „o făptură cu adevărat minunată/ e o femeie ce nu mai are nimic de pierdut/ eu aș avea/ și asta mă face nefericită”.

Asemenea pasaje fac excelența unei poezii de elan dar și de elaborare atentă. Fiecare sentiment își are un pandant, orice bucurie își are jumătatea de tristețe. Dragostea mai ales își are partea ei amară, de înstrăinare. Fericirea poate fi atinsă, dar nu păstrată.

Flavia Adam este o poetă cu o carieră lirică de pe acum impresionantă, dar păstrează resurse majore pentru viitor. Textele sale apar la rândul lor marcate de acest echilibru al contrariilor, adunând pentru cititor jubilație și îndoială, plăcere și meditație profundă.

Corpul e o iluzie?

Ana Ardeleanu este poetă care, deși s-a stabilit pe malul Mării Negre, e mai aproape de originile ei ardelenesti decât de țărmurile lui Ovidiu (e membră a Uniunii Scriitorilor în filiala Alba-Hunedoara). Ea își continuă aventura lirică, luminoasă deși uneori contorsionată, în care se adresează cititorului, dar și siesi, cel mai adesea la persoana a doua: „mâinile gândurilor te frământă”. O poezie care se definește precum „o pâlnie/ prin care ai turnat vin de ambră”. Puterea aromelor nu perturbă gândul unei poete reflexive care nu face din vers proverbială armă, nici plugul invocat de Arghezi, ci o lupă sau chiar un microscop pentru a surprinde articulațiile fine ale raționamentelor sensibile. Volumul său recent, *Un corp de iluzii* (2022), urmează firesc celui din 2020, apărut tot la Editura Neuma și intitulat *Realități interzise*. Teritoriul liric cucerit este acum explorat cu atenție și ingeniozitate: „vom practica tactica omului ce-și duce mâna la gură/ mirându-se de sutienu/ în care s-au copt merele unui anotimp imprecis/ niciunul n-a căzut în iarbă/ lângă casa melcului/ cineva (anonim) tot încearcă să afle aria cercului/ sfidător de frumos/ de dus în

toate templele și de topit ceara lor/ în mâinile rugăciunilor fierbinți”. Într-un peisaj cu mulți diletanți, Ana Ardeleanu are, dimpotrivă, siguranța și îndemânarea scriitorului profesionist: „ai înăuntrul tău un spion/ cum și eu am/ fizica studiază fenomenul/ îi observă transformările/ consumul de energie și inspirație/ pe tot parcursul orei existențiale/ până la marea pauză/ când timpul îl transformă/ în mii de cercuri aurii”.

Sindromul ariciului traumatizat

Angela Baciuc este o poetă cu multă imaginație și cu o indiscutabilă forță creatoare. Ea face parte dintre nouăzeciștii „târzii”, care nu au trecut prin Purgatoriul cenaclurilor colegilor ei de promoție așteptând mulți ani eliberarea de cenzură. Debutul s-a produs la timp (1994) și opera ei abundentă s-a împlinit în chip firesc. Inspirația Angelei Baciuc vine pe o cale culturală, se poate observa că volumele ei se leagă de teme și personalități ale memoriei artistice. Deși sunt ingenioase în abordare, se simte că textele poetei sunt concepute mai în siguranță dacă se leagă de nume validate de istoria culturii și autoarea poate să improvizeze cu talent deasupra unei plase de siguranță. Intră în rețeta ei și o admirație indiscutabilă pentru „modelul” sau „tutorele” ales într-un volum sau altul, dar și o doză de manierism.

Poeta recurge la formule verificate și recurge uneori, repetat în acesta, foarte recent, *i-am scris lui Brauner un poem* (Editura Cartea Românească), la formula poeziei ekphrastică. Ea pornește de la lucrările cunoscutului suprarealist originar din România și care a studiat o vreme la Brăila, orașul natal al Angelei Baciuc. Firește, Angela Baciuc s-a

născut după moartea lui Victor Brauner (dispărut în 1966) întâlnirea ei cu pictorul suprarealist s-a produs exclusiv pe cale livrescă și prin contemplarea operei acestuia. Anterior (2020) Angela Baciuc a publicat volumul *Mic-dejun la Frida* pornind de la opera suprarealistă a renumitei pictorițe mexicane Frida Kahlo.

Nu încapă îndoială că Angela Baciuc merita să-i cunoască personal pe Frida Kahlo, Victor Brauner și chiar pe Toulouse-Lautrec de care o desparte temporal un secol. Dar temperamental distanța e mult mai mică. Titlul *De la Toulouse-Lautrec în port la Rotterdam* este al unui volum de convorbiri ale Angelei Baciuc cu poeta Nora Iuga, cu care a scris cărți „la patru mâini”, de data aceasta avînd șansa de a-și cunoaște direct mentorul.

Atrage atenția în poezia Angelei Baciuc combinația între fantazare, frizând oniricul și absurdul, și manierismul calofil. Poeta îndrăznește mult în teorie, dar practic se temperează și devine o practicantă a decorativului, fie și cu nuanțe de aparent nonconformism, cât îi șade bine și nu oripilează asistența. Este clar că autoarea iubește și cultivă frumosul, eleganța, rafinamentul căruia o doză de excentricitate îi aduce puțină picanterie. Dar nu vom întâlni la ea manifeste violente, vituperări la adresa lumii, societății sau a academismului vechi.

De remarcat că prefața este semnată de Savu Popa, un poet mai tânăr cu peste două decenii

față de autoare, încă un mic nonconformism din seria celor care nu scandalizează. Pe coperta a patra scrie Adrian Alui Gheorghe. Acesta recurge la o imagine tot suprarealistă: cartea ar fi o călătorie cu un tren care își devorează liniile ferate. Invers decât în gluma despre „culmea siderurgiei”, unde trebuie să devorezi sârmă ghimpată ca să rezulte cale ferată.

Titlurile ciclurilor de poeme din volum sunt ludic suprarealiste: *ochiul lui Brauner* (nu știm, cel rămas ori cel pierdut), *cu trovanții nu-i de glumit*, parafrază cu haz a titlului unei comedii de Gh. Vlad, autor a numai două piese, dar de mare succes. Una se intitula *Cu oltencele nu-i de glumit*. Premieră la Teatrul Giulești în 1975. Al treilea și cel mai cuprinzător ciclu este *sindromul ariciului șovăielnic*. Așa cum știm, *wobbly* (clătinat, nesigur în mers) *hedghog syndrome* este o boală care crează probleme stăpânilor de arici, căci afectează unul din zece exemplare ale țeposului animal, devenit „de companie”. E tot o găselniță suprarealistă colorată a poetei, poemele fiind diverse și fără legătură cu simpaticul erinaceu. Un poem se cheamă în schimb *traume și-o vulpe*, în buna tradiție a umbrelei vecină cu mașina de cusut pe masa de operație.

Un rafinament pe care lumea încă îl mai avea pe când se inventa dadaismul transpare la Angela Baci, nostalgică a „pălăriei de cabaret” și „mănușilor de dantelă”: „nebuna străzii/ c-o floare în

piept/ și pălărie de cabaret/ traversează strada pe roșu” în alt poem vedem „pisici roșii/ așezate/ pe capetele/ încoronate”. Imaginile dispartate ale poetei configurează un colaj din care se ridică parfumul unei tristeți dulci-amare. Angela Baci ne bucură și ne decorează percepțiile cu fresce agreabile în toate culorile imaginației.